

Jó Pajtás

2020. V. 21.

74. évf., 19. szám

Május 22-e a biológiai sokféleség világnapja

Kristályok

A kristályok alkotórészei valamilyen törvényszerű, szimmetrikus térrácsban helyezkednek el, ezért felismerhető szabályossággal rendelkeznek. Bármennyire is furcsán hangzik, de tény, hogy a földkerekségen fellelhető valamennyi kristály szerkezete alapján hét kristályrendszerbe, és ezeken belül 32 kristályosztályba sorolható. Vannak ásványok, amelyek több kristályrendszerben is előfordulnak. Csak például mondjuk, hogy a szén esetében csupán a szerkezetétől függ, hogy olcsó grafit vagy drága gyémánt lesz-e.

Itt és most csak a hét kristályrendszerrel foglalkozunk, és egy-egy ásvány képével illusztráljuk, hiszen nevüket nem könnyű megjegyezni. A harminckett kristályosztályt pedig széles ívben megkerüljük, mert azok között olyan elnevezésekkel futunk össze, mint a ditetragonális bipiramisos, ditrigonális szkalenoédreses...

Triklin (háromhajlású) kristályrendszer

Rodonit

Monoklin (egyhajlású) rendszer

Ortoklász

Rombos rendszer

Aragonit

Tetragonális (négyzetes) rendszer

Kalkopirit

Trigonális rendszer

Magnezit

Hexagonális (hatszöges) rendszer

Molibdenit

Szabályos (kübös) kristályrendszer

Kőso

Hadaró Ancsi

Már a hullócsillagokban sem lehet megbízni. Félve ugyan, de elárulhatom, hogy legutóbb valami olyasmit kívántam tőle, amit az ember csak magában tud kimondani, amit még a legjobb barátnőjének sem mesélhet el, és amit a naplójába is csak félig hunyorítva mer leírni. Egy szó, mint száz, azt szerettem volna, ha Zsombi egy varázsütésre belém zúgna. Jellemző, hogy ezt pont egy zuhanó csillagtól remélem, és már meg sem lepődök azon, hogy a romantikusan elképzelt történet teljesen más fordulatot vett. Na, de kezdjük az elején.

Amióta nem találkozunk a suliban, az osztállyal leginkább online tartjuk a kapcsolatot. A Legjobb Csajok Társasága (Hajni, Saci és szerény személyem) természetesen mindennap ülésezik, bekapcsoljuk a webkamerát, és (ha anya nem nyit be közben) órákon keresztül trécselünk. A többiekkel a netes tanulócsoportban vagy az osztálychaten keresztül dumálunk. Az egyik hétfői napon (pontosan tudom, hogy hétfő volt, mert aznap mentem két hónap után először a sarki fodrászatba, hogy Juli néni megigazítsa a frizurám) szokás szerint jelzett a telefonom. Biztos voltam benne, hogy Hajni küldött megint egy dilis fotót magáról, de ahogy a kép-

ernyőre pillantottam, majdnem megállt a szívverésem. Ő volt az, a felső sarokban ott díszelgett Zsombi arcképe, két üzenetet is írt! Még egy pittyenés, ez már csak Robi, akivel tavaly egy padban kellett ülnöm, és aki mellesleg Hajni szívszerelme (de pszt!). Szívem szerint azonnal rendkívüli LCST-találkozót hívtam volna össze, de aztán arra gondoltam, hogy elég nagy vagyok már ahhoz, hogy egyedül intézzem a szerelmi ügyeimet. Utólag jöttem rá, milyen jól is tettem, hogy kihagyom ebből a lányokat. Zsombi, ahelyett, hogy udvarolni kezdett volna, csak a magyar házit szerette volna lemásolni tőlem. Robi pedig... hát megáll az eszem... elhívtott fagyizni hétvégére, ha a szüleim is beleegyeznek. Legszívesebben sírva fakadtam volna. Nem is annyira Zsombi miatt, bár ez is bánt, de hátha nem menthetetlen a dolog. Viszont ez a fagyizós történet elég meredek. El se merem mondani senkinek, főleg nem Hajninak. Bár, ha jobban belegondolok, az is lehet, hogy csak rajtam keresztül szeretne a barátnőm közelébe férközni. Elmenjek? Maradjak? Fogjam a vírusra? Mondjam, hogy apa nem enged? Hogy ebből mi lesz, azt még a csillagomtól sem kérdezhetem meg, esetleg tőletek. Szerintetek?

EZTFILÓZDKI!

Szókratész

Szókratész, a görög filozófus, két és félezer éve híres a bölcsességéről, holott ő maga azt hangoztatta, hogy: „Semmit nem tudok, kivéve tudatlanságom tényét.” Szókratész nem írt könyveket vagy alapított iskolát, beszélgetve tanította diákjait, hírnevét az újszerű gondolkodási, vizsgálódási és kérdészi módszérének köszönheti.

Egy híres történet szerint egy görög papnő azt jósolta, hogy Szókratész a legbölcsőbb ember a világon. Amikor a filozófus meghallotta ezt, meghökkent, és elhatározta, hogy kideríti, vajon igaz-e ez a jóslat. Felkereste a legismertebb, legokosabbnak tartott embereket Athénban. Beszélgetett velük, kérdezett tőlük, majd rájött végül, hogy ezek az emberek magukról azt gondolják ugyan, hogy nagyon bölcsök és okosak, de valójában a gondolkodásuk hiányos vagy ellentmondó. Szókratész ekkor látta be, hogy csakugyan ő a legbölcsőbb közöttük, hiszen ő legalább tudja magáról azt, hogy semmit sem tud.

Tóth Tamara

John James Audubon: Rózsás kanalasgém (1836)

A tengerész, aki kitanulta az állatpreparálás fortélyait, sokat utazott, figyelte az állatokat és emellett festett is, így megjelenítette Amerika minden madárfaját. A *Birds of America* (Amerika madarai) című könyv ma a világ legdrágább tíz könyve között szerepel.

Címoldali képünkhöz

A biológiai sokféleség nemzetközi napját minden év május 22-én ünnepeljük. Ezen a napon az élővilág sokféleségére (biodiverzitás), illetve az azt fenyegető veszélyekre igyekeznek ráirányítani a széles nyilvánosság figyelmét.

A biodiverzitás az élőlények sokféleségének teljességét írja le. Lefedi az élet minden megjelenési formájának (állat, növény, gomba, mikroorganizmus stb.), illetve a hierarchikus biológiai szerveződés minden egyed feletti és alatti szintjének sokféleségét. Leggyakrabban a fajok változatosságáról, illetve a genetikai diverzitásról, tehát a fajon, populáción belüli genetikai változatosságról esik szó.

Akire mindig számíthatunk – a legkedvesebb barát, barátnő

A péterrévei és az óbecsei diákok nemcsak nagyon barátságosak, hanem jó barátok is. Szinte minden szabad idejüket együtt töltik. Együtt szórakoznak, megosztják titkaikat, megbíznak egymásban. Szeretik egymást...

Hogy a barátság milyen erős érzelmi kötődést jelenthet, azt a költő, a svéd gyermekirodalom kiemelkedő alkotója, Ingrid Sjöstrand is megfogalmazta:

„Mikor Kriszti meg én hazaindulunk a suliból,
elkísérem Kriszti hazáig,
aztán Kriszti kísér engem hazáig,
aztán én őt,
aztán ő engem,
végül épp félúton válunk el
(mikor már csontig fagyunk),
és ki-ki hazamegy.
És mit gondolsz, mit csinállok, amint hazaérek?
Eltaláltad! Felhívom Kriszti.”

A péterrévei és az óbecsei lányok, **Árpás Anna**, **Deák Evelin**, **Varga Réka** és **Prošić Katarina** arról meséltek, mi a véleményük a barátságról.

Árpás Anna

Deák Evelin

Anna: A barátság az élet legfontosabb dolgai közé tartozik.

Azt vettem észre, hogy az ember számára legalább annyira fontos az, hogy megértsék, mint a levegő. Sajnos sűrűn találunk hamis barátokat. Olyanokat, akikben nem lehet megbízni. Az életben azért sok az igaz barát is. Szeretnék most egy ilyenről mesélni. Az én legjobb barátom egy fiú. Egy évvel idősebb, mint én, és egy táborban ismerkedtünk meg. Ha a külsejét jellemezni kellene, akkor középmagas, barna a haja és a szeme. Szeretem, mert őszinte és lehet vele komoly dolgokról is beszélgetni. Viszont a hülyéskedés sem marad el. Nagyon sok mindent tanulok tőle. Mivel ő is nagyon jól tornázik, ezért erről is el tudunk beszélgetni. Nagyon szépen rajzol, és szeretem, hogy kikéri a véleményem, amikor befejezte az adott munkáját. Én is gyakran kérem ki az ő véleményét, mert tényleg tud rendes érveket felhozni egy adott dologgal kapcsolatban. Ez az időszak, mint mindenkinek, időnként nekünk is elég nehéz volt. Ráadásul ő nem is ezen a településen él. Most már lassan szervezzük a találkozót, amit én kifejezetten várok. Ha találkozunk, általában beülünk valahova, aztán meg elmegyünk sétálni. Most nem mondhatom, hogy régen láttam, mert a modern technikának köszönhetően „láttuk” egymást, de azért élőben mégis jobb. Nagyon remélem, hogy ez a barátság még sokáig fog tartani.

Varga Réka

Ha őszinte szeretnék lenni, nem gondoltam, hogy róla fogok fogalmazást írni, de nagyon örülök ennek a lehetőségnek. Mert én is, mint sokan mások, sűrűn abba a hibába esek, hogy nem mondom meg a másoknak, hogy fontos nekem. Pedig néha jó ezt a dolgot is letisztázni. Mert akkor a másik ember is pontosan tudja, hogy fontos nekünk. Nagyon remélem, hogy ő is elolvassa ezt a rövid fogalmazást.

Nagyon jó, hogy van nekem, és hogy bármikor számíthatok rá.

Evelin: Amikor megismertem Annát, nem gondoltam, hogy valaha is jóban leszünk. Másodikosok voltunk, amikor iskolát váltott, és a mi osztályunkba került. Én nem

nagyon örültem neki. Nagyon sokáig nem jöttünk ki jól, de most már vele osztom meg gondolataimat, ha valakire mérges vagyok, ha boldog vagyok, vagy ha csak éppen pletykálni támad kedvem. Az összes titkomat megosztom vele. Osztályunkban ő a legmagasabb lány. Göndör a haja, a szeme tengerkék színű. Zárkózott természetű, és nagyon jószívű. Sokat segítünk egymásnak, főleg az utóbbi időben, amióta online oktatás zajlik. Már megbeszéltük, hogy nyolcadik után együtt megyünk a gimnáziumba, és ott is osztálytársak maradunk. Nagyon várom már, hogy ismét találkozzunk.

Réka: Valamikor nagyon régen a medencén találkoztunk először Dorkával, 4-5 évesek lehettünk. Az edzéseken egymás mellett úsztunk, állandóan beszélgettünk, és kiderült, hogy nem is lakik olyan messze tőlünk. Eddig azért nem találkoztunk, mert ő másik iskolába járt. Ezután mind több időt töltöttünk együtt. Az úszóversenyeken hol egyikünk nyert, hol a másikunk, mert egyidősek vagyunk, és így egymás között is ment a versengés. Jó barátnők lettünk. Sajnos egy napon, amikor találkoztunk, nagyon szomorú volt, mert a szülei úgy döntöttek, hogy a család kiköltözik Németországba. De a távolság nem szakította meg a barátságunkat. Az internet segítségével mindennap kapcsolatban vagyunk. Amikor hazajönnek, mindig elmegyünk Mórahalomra fürödni. Indulás előtti este mindig egymásnál alszunk. Az izgalomtól nem is igazán tudunk aludni, alig várjuk a reggelt, hogy induljunk. A fürdőben megy a viccelődés, játék... Ilyenkor a nap olyan gyorsan elmúlik, nem úgy, mint a matekóra, aminek sosem jön el a vége. A fürdőből hazafelé jövet már tervezzük a következő kirándulást. Igaz, egy évet várunk rá, de tudjuk, hogy eljön... Remélem, a barátságunk még nagyon sokáig megmarad.

Katarina: A legjobb barátnőmet Annabellának hívják. Kisbaba korunk óta ismerjük egymást. Olyanok vagyunk egymásnak, mint a testvérek. Neki is hosszú, barna haja van, mint nekem. Mindketten szeretünk röplabdázni. A 13 év alatt egyszer sem veszünk össze. Nagyon szeretünk együtt lenni. Kis korunkban sokat játszottunk, mostanában inkább beszélgettünk és sétálunk. Mindent megosztunk egymással, nincsenek egymás előtt titkaink. Tudom, hogy rá mindig számíthatok, és nagyon szeretem.

Koncz Erzsébet

Katarina
és Annabella

Írjunk naplót?!

Bizalmas sorok című rovatunkban Bori Mária pszichológus nem egyszer biztatott már titeket arra, hogy írjatok naplót, amivel könnyebben tisztázzátok magatokban a felgyülemlett problémákat, kérdéseket. Érdekes volt megfogadni ezt a tanácsot, vélik a bácsföldvári tanulók.

**A Svetozar Marković iskolából
Keller Zsóka naplója**

2020. 03. 30., hétfő

Kedves naplóm!

Amikor az emberek arra gondolnak, hogy kényszer-szünetet kapnak, általában örülnek, mert mindenkinek jól jön egy kis pihenés otthon. A fogság szó már nem annyira nyugtató. De erre az állapotra ez a szó pontosan megfelel.

Hirtelen jött a bejelentés, ami még pár hete történt. Én nem álltam erre készen. Szinte biztos voltam, hogy ez mind csak pletyka. A koronavírus okozta betegség egyelőre gyógyíthatatlan, és a vírus valahogy az egész világon elterjedt, beleértve Szerbiát is. Én sok mindent nem értek, például azt, hogyan keletkezett, és hogyan tudott ennyire gyorsan elterjedni.

2020. 04. 02., csütörtök

Jelenleg rendkívüli állapot van országunkban, ami azt jelenti, hogy csak az élelmiszer-üzletek és a gyógyszertárak nyitnak ki. Amikor meghallottam a hírt, először megnyugodtam, mert azt hittem, egy-két

hét szünet lesz. Azt gondoltam magamban, hogy nekem ez most pont jól jön, mivel nyolcadikban sok mindenre kell felkészülni. Előttöm a meleg, mikor meghallottam, hogy valószínűleg ebben a tanévben már nem mehetünk vissza az iskolába. Hiszen ez az utolsó évünk együtt az osztálytársainkkal, és már régóta a ballagást tervezzük. Ilyen állapot talán százévente egyszer történik, és pont most kellett történnie, amikor mi vagyunk végzősök. Bosszantó. Az osztálycsoportunk felrobbant a hír hallatán, beszélgettünk arról, hogy vajon most mi lesz. Tudtuk, hogy mi vár ránk. Azóta szinte mindenki csak erről beszél. Amikor elmegyek a boltba, mindenkin arcasmazk van védekezésképpen, és elmondhatom, hogy félek. Nem tudjuk, meddig lesz így, vagy hogy még mi vár ránk. Rossz, hogy nem találkozok a barátaimmal, a rokonaimtól öt óra előtt pár perccel köszönök el, és szaladok, hogy még időben hazaérjek.

2020. 04. 07., kedd

A karantén jó oldala az, hogy sok új hobbim van, amivel egész nap szórakozom. Nem volt még, hogy annyira nagyon unatkoztam volna, mert én mindig kitalálok valami érdekességet, és elütöm vele az időt. A tanulás is sok időt elvesz, de nem túl praktikus a módszer. Az új tananyagoknál hiányzik az, hogy feltegyük kérdéseinket a tanárainknak élőben, és hogy tényleg megértsük a tananyagot. Így csak részben tudjuk elsajátítani.

2020. 04. 08., szerda

Mindennap arra gondolok, hogy a gyerekek később ezt tanulni fogják az iskolákban, amit mi átéltünk. Nagyon fur-

csa ebbe belegondolni. Sokat gondolkodok itthon mindenfélén, legfőképpen a felvételikről és az érettségikről.

Abban reménykedek, hogy ez a sok rossz után lesz valami jó is. Remélem, sikerül megtartani a ballagást, és a felvételik is sikerülnek, mert minden rosszban van valami jó.

**A szintén bácsföldvári
Gregus Adrianna naplója**

Kedves naplóm!

2020. 03. 17., hétfő

A koronavírus miatt kimaradtunk az iskolából. Ennek nagyon örültünk az osztálytársaimmal, mert gondoltuk, nem kell majd tanulni. Aznap élveztük a szabadnapot, utána kaptuk az információt az osztályfőnöktől, hogy kell készíteni egy csoportot, amiben a tanárok fognak tanítani bennünket: akkor lett vége a vakációnknak.

2020. 03. 21., szombat

Megalakult a csoport, és minden tanár továbbította a tananyagot. Ez a hetem teljesen zsúfolt volt, alig vártam a hétvégét, hogy egy kicsit pihenhessek.

2020. 03. 27., péntek

Erre a hétre behozták azt a szabályt, hogy az idősebbek,

a hatvanöt év feletti nem mehetnek ki a házból. Ezért a fiatalabbaknak kell bevásárolni, élelmet biztosítani azoknak, akik nem mehetnek ki. A nagyszüleim elmúltak hatvanöt évesek, ezért nekem vagy anyukámnak kell bevásárolni a részükre is. Édesanyám dolgozik, ezért ez a feladat rám hárult. Ezen a héten már könnyebb volt a tanulás szempontjából, mert már az online oktatásba belelendültem, és megszoktam, hogy reggel korán kelek. Ma is elmentem a boltba, elvittem a nagyszüleimnek azt, amit kértek, utána nekiláttam a leckének. Amikor kész lett, főztem, hogy mire anya hazaér a munkából, legyen ebéd. Kedvenc ételünket, a töltött káposztát készítettem. Míg főztem, azon járt az eszem, hogy amikor először hallottam erről a vírusról, akkor még csak Kínában volt elterjedve, és gondoltam, hogy ott is marad, de nem így lett, elterjedt az egész világon. Eleinte sokan nem vették komolyan, mint ahogyan én sem. De ahogy napról napra több fertőzöttet jelentettek be, annál nagyobb lett a pánik.

Finom lett a töltött káposzta, anya meg is dicsért.

2020. 04. 02., csütörtök

A legnagyobb hátrány számomra, hogy az oktatás online folyik, így mindent elektronikusan kell elkészítenem. Nekünk, nyolcadikosoknak nagyon rossz ez a helyzet, mert a felkészülések a záróvizsgára nehezebben oldhatók meg. Szívem szerint visszamennék az iskolába és végigülném a hat-hét órát. A karantén előnye annyi, hogy kényelmesebben tudunk tanulni, házi feladatokat oldani. Remélem, hogy a rendkívüli állapotnak nem sokára vége lesz, és mihamarabb visszatérünk az iskolába.

K. E.

Antónió az István, a király gyermek-rockoperában

Véget ért az István, a király iskolába megy elnevezésű kétfordulós, zenés-színházi tehetségkutató versenyen, amelyen több mint ezer tanuló vett részt. Büszkék lehetünk, hogy az István, a király rockopera gyermekek által előadott változatában színpadon láthatjuk majd az óbecsei Petőfi Sándor iskola hetedikes tanulóját, Koncz Antóniót. Őt választották Budapesten Torda, a táltos szerepének eljátszására. Jobb szerepet nem is kaphatott volna! Nagyon várjuk, hogy Deák Bill Gyula után Antóniótól is meghalljuk: „Áldozatunk fogadjátok,

Amit kérünk, megadjátok...”!

„A végső eredményhirdetéskor már nem csupán az egyes jeleneteket és szolistákat kellett néznie a zsűrinek és a létrehozandó egységes előadás rendezőjének, hanem azt kellett összevetniük, hogy az egymás mellé helyezett jelenetek közül

melyek alkotnak a leginkább szerves egységet, melyeket lehet egy egységes szemlélet mentén egyetlen produkcióvá kovácsolni, hogy a remek kis szolisták közül kik alkothatnak működő szereposztást egy élő, lélegző előadásban. Ezért született meg ez a döntés, mely nem azt jelenti, hogy időközben a zsűri kevessebbre értékelte bárkinek a produkcióját, egyszerűen csak azt, hogy a másik döntős jelenet vagy a másik szolista versenyszámot a produkció rendezője alkalmasabbnak találta a többivel, a többiekkel való összeillesztésre.

Gratulálunk hát még egyszer mindenkinek: minden csapatnak és minden szolistának!

A szereposztásból láthatjátok, hogy valamennyien, akik a döntőbe kerültek, szerepelni fogtok az előadásban (melynek időpontját persze ma még nem tudhatjuk). Ahogy az eddigiek, annak megszületése is nagyszerű kihívás, remek élmény lesz! 🍷🍷🍷🍷🍷 – írták a szervezők.

Gratulálunk Antóniónak, érezze jól magát e nagyszerű szerepben, mert itt már nemcsak szép hangjával, énekléssel, hanem szerepléssel is bizonyíthat!

K. E.

Koronként menő a karantén

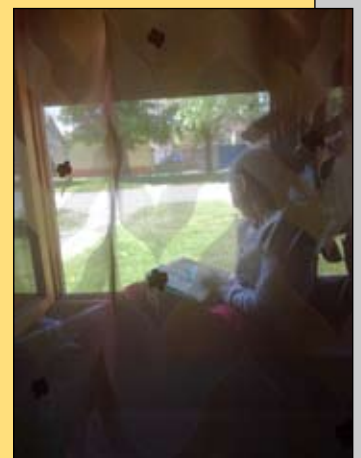
Az óbecsei Petőfi Sándor Általános Iskola munkaközössége a rendkívüli helyzet beálltával kreatív pályázatot írt ki a diákok, a felnőttek, a családok ösztönzésére, hogy maradjanak otthon, vigyázzanak magukra. A szabadkai J. J. Zmaj iskola 2. c osztálya is a díjazottak között van. Néhány pályázati alkotás:

Ahmetagić Hana

Tot Hunor: Manócska cica írni tanul

Varga Polyák Boglárka

Megjelent a Figyelő online száma

Megjelent az óbecsei Petőfi Sándor iskola diáklapja, a Figyelő – magyar és szerb nyelven. Olvashatjátok a diákok véleményét a távoktatásról. Meleg hangon búcsúztatta a nyolcadikosokat a hetedikes **Gál Noémi**. A Figyelőben helyet kapott a Koronként menő a karantén című nemzetközi pályázat eredményhirdetése is: Külön elismerésben részesültek az ürögi óvodások, valamint a péterréve, a szabadkai és a kiskunfélegyházi iskolások csoportja. Egyéniben kiemelkedett **Ferenc Orsolya**, az óbecsei Petőfi Sándor iskolából és **Tripolszki Blanka** a szintén óbecsei Sever Đurkić iskolából. Képregényéért **Gondos Réka**, a Petőfi Sándor iskola diákja, írásáért **Lengyel Emma**, a zentai Petőfi Sándor iskola tanulója, zenéért, dalszövegért és éneklésért **Koncz Antónió** az óbecsei Petőfi Sándor iskolából, versért pedig **Jelena Spasić** a belgrádi Mihajlo Pupin Gimnáziumból részesül jelképes ajándékban.

K. E.

Kecskés Benedek

Kifutójában élvezi a napsütést Zuri, a törpevíziló

A Szegedi Vadaspark május 4-én kinyitotta kapuit a közönség előtt. Állítólag sok bébi született az év eleje óta. Az egyik szenzáció mindenképp egy törpevíziló januári születése volt, a nevét pályázat útján választották ki. A kis törpevíziló a Zuri nevet kapta. Anyukájával a napokban kezdte el felfedezni a külső területet, apjától külön.

A törpevíziló a párosujjú patások közé tartozik. Utódaik fejletlen jönnek a világra, hamar felállnak és önállóan tudják követni anyjukat, illetve, ha kell, el tudnak menekülni a ragadozók elől, amelyek állandó fenyegetést jelentenek a növényevőkre, főleg azok kölykeire. Zurit persze ilyen veszély nem fenyegeti, a tavaszi napsütés kellemes időtöltést tartogat számára a friss levegőn.

CSODÁLATOS ÁLLATVILÁG

Igaz-e, hogy a róókák között is sok az ostoba?

A költészet rókája meg a közönséges róka a valóságban két különböző állat. Aki teljesen elfogulatlanul megfigyeli, az nem talál benne semmi kivételes tulajdonságot. A többi ragadozó állatot, nevezetesen a farkast semmiképpen nem szárnyalja túl, legfeljebb annyit lehet elismerni, hogy ez a nagymértékben üldözött, zaklatott állat ügyesen alkalmazkodik a természeti viszonyokhoz. A vadászok tudják, hogy az öreg róókák között is sok ostoba akad.

Tulajdonképpen földönfutó szegény kópé. A mesterségét érti, azt ti., hogy a maga módja szerint szerzi meg a táplálékát, de valójában nem érthető, hogy ravaszság dolgában miért került a többi állat elé.

Vannak-e időjárást jelző állatok?

A gekkó, ez a mediterrán gyíkfajta jeles meteorológus és légtornász. Lábán tapadókorongok vannak, amelyek szinte odaragasztják a napfényben izzó falakhoz. Ha a levegő páratartalma emelkedik, a korongok nem „zárnak” légmentesen. A gekkók lepotyognak a falról. Ilyenkor mondják az arabok, hogy nemsokára esni fog.

Nemcsak a gyíkok, hanem a kakasok is közlik az időváltozást. Ha akkor kukorékolnak, amikor még zuhog, ez annak a jele, hogy hamarosan vége lesz a zivatarnak.

Honnan „tudja” ezt a szemétdombok királya? A ritkuló felhőkön egyre több fény tör át, ezt érzékeli a madár szeme. Nyilván ez az oka a hajnali kakaskoncertnek is. De ezzel magyarázható az is, hogy alkonyat előtt már egy jó félórával, szinte egyszerre elhallgat minden madár. Az emberi szem ilyenkor még nem érzékeli a fényerő csökkenését, de a madárszem műszere már a közelgő éjszakát „látja”.

A gekkó és a kakas után következnek a cicák. Vagyis igaz-e, hogy ha a macska a füle tövét vakargatja, első lesz? A légnyomás változása idején megváltozik a levegő elektromos töltése is. A macska érzi, hogy bundájában villamosság gyűlik fel. Ez nyugtalanságot kelt az állatban. Szőre felborzolódik. Hogy szabaduljon a feszültségtől, a bútorokhoz dörgölődik, idegesen rendezgeti bundáját. Viselkedése tehát előre jelzi az időjárási fordulatot: a közelgő esőt.

A felsorolt példák a legismertebbek, az időjárás változását valamilyen formában minden állat jelzi viselkedésével.

Ember-egér

Tudósok olyan embriót hoztak létre, amely nagyrészt egér, de azért ember is akad benne. Nem Mickey egér vagy Grabowski kifejlesztése a cél, hanem az emberi fejlődés tanulmányozása, betegségek kezelése és idővel akár csereszervek növesztése transzplantációhoz.

A mostani kísérlet lényege, hogy emberi őssejteket ültettek be növekvő egémbriókba. Az emberi sejtek egyébként nem növekszenek megfelelően más állatokban, a mostani kísérletben viszont az egyik egémbrió 4 százaléknyi emberi sejtet is tartalmazott – és igen, hajmeresztően hangzik elsőre, de ez az

eddig legnagyobb arányú ember-egér keveredés. A hasonló furcsaságok azért foglalkoztatják a tudósokat, mert a segítségükkel tanulmányozható, hogy egyetlen sejt miként fejlődik egy teljes szervezetté. Az emberhez közelebb álló állatok pedig segíthetnek az olyan betegségek kutatásában, mint például a malária, ami valamiért jobban fertőzi az embereket.

(Rakéta)

Nyomok a jégben

A gleccserjég számtalan adatot megőrzött az emberiség történelmének eseményeiből, valószínű, hogy a koronavírus-járványnak is lesz benne nyoma.

Már most is ismerünk számos változást, amely a légkörünket érinti, például az egyes szennyező anyagok mennyiségének csökkenése, mint a nitrogén-oxid vagy a kén-dioxid, amely a gépjárművek égéstermékeként vannak jelen. A lezárások miatt visszaesett forgalommal ezek szintje is csökkent a világ számtalan helyszínén, a belőlük kialakult nitrátok és szulfátok a jégmintákban szintén alacsonyabb értéket mutatnak majd. Ezek egészen egyértelmű jelek, azonban lehetnek majd olyanok is, amelyek a mai tudósok számára még ismeretlenek, de a jövőben azokra is rátalálnak majd az akkori szakemberek. A jég rengeteg dolgot megőriz, a különböző kémiai elemektől kezdve, szerves anyagokat, ásványokat, mikrobákat, akár még növényi maradványokra is rá lehet bukkanni benne. Már több kutatás is vizsgálta a jégminták ólomtartalmát, amely például a nagy pestisjárvány idején jelentősen visszaesett. Kimutathatóak a nagy aszályok során kialakult változások, mint pl. a több por jelenléte, vagy az egyes tavak elpárolgásával a légkörbe került klór és fluor mennyiségének növekedése.

(National Geographic)

A TUDOMÁNY NAGYJAI

A legismertebb magyar csillagász

Hell Miksa (Maximilian Hell/Höll, 1720–1792) korának legkiválóbb, széles körű tudományos érdeklődésű csillagász volt. Csillagászati és matematikai munkássága mellett foglalkozott fizikával, geodéziával, térkép- és földgömbkészítéssel, éghajlattannal, nyelvészettel, történelmi kutatásokkal és még sok mással. Értekezett az emelőről (Leipziger Magazine, 1786), a gépszerkesztés elméletéről (Lipcse, 1789), a másodpercigáról és a Föld alakjáról (Leipziger Magazine, 1800).

Maximilian Höll néven született egy selmecbányai német bányamérnök 22. gyermekeként. A helyi gimnáziumban végzett tanulmányai után felvételét kérte a jezsuita rendbe. Később filozófiát, majd természettudományokat tanult. 1748 és 1752 közt teológiát hallgatott Bécsben, majd pappá szentelték. Irányította a nagyszombati csillagvizsgáló építését. 1752-ben Kolozsvárra helyezték, ahol matematikát oktatott. A már elismert tudósaként Hell Miksát Mária Terézia császári és királyi csillagásznak (Astronomus Caesareo-regius), a bécsi udvari csillagda igazgatójának és az egyetemi csillagászati tanszék vezetőjének nevezte ki.

1768-ban expedícióra indult rendtársával, a matematikus és csillagász Sajnovics Jánossal, valamint a norvég Jens Finne Borchkreving evangélikus teológussal és botanikussal. (James Cook szintén ebben az évben indult el a Csendes-óceánra, hogy megkerülje a Földet.) Hell Miksáék ideiglenes obszervatóriumot építettek az Északi-sarkkörön túl fekvő szigeten. A kedvező időjárás lehetővé tette, hogy figyelemmel kövessék a Vénusz átvonulását. Az expedíció tagjai a ritka lehetőséget kihasználva a két éves időszak alatt igen sokrétű, földrajzi, földmágneses, tengertani, légkörtani, néprajzi és nyelvészeti kutatásokat végeztek. Hell sikerrel próbálta ki a földrajzi szélesség mérésére feltalált igen pontos módszerét, amely ma Horrebow-Talcott-eljárás néven ismeretes. Társaival elsőként végeztek az Északi-sarkkörön túl rendszeres meteorológiai és földmágneses méréseket. Megfigyelték az északi fényt, a Jeges-tenger csillogását, az ár és apály váltakozását, vizsgálták a vidék élővilágát, tanulmányozták a lappok életét, szokásait.

Ma a Holdon egy kráter és egy kisbolygó viseli nevét, a Népligetben a Planetárium közelében sétányt, Egerben utcát neveztek el róla. Az egi főiskola 59 m magas csillagászati toronyban van az a Linea Meridionalis (délvonal), amelyet még Hell mért ki nagy pontossággal 1776-ban. A toronyban még mindig szól a Hell-harang.

Erhart Kaestner Mire való a csönd?

A magányosan élő szerzetes remetéhez egyszer emberek jöttek. Megkérdezték tőle:

– Mire való, hogy életed nagy részét itt töltöd el csöndben és magányban?

A remete éppen azzal foglalatosskodott, hogy vizet mert egy ciszternából, az esővíz összegyűjtésére szolgáló mély kútból. Fölfigyelt a kérdésre, s munka közben odaszólt a látogatóknak:

– Nézzetek bele a ciszternába! Mit láttok?

Az emberek kíváncsian körülvették a szerzetest, és próbáltak beletekinteni a mély kútba:

Nem látunk semmit – mondták kicsírártatva.

A remete abbahagyta a vízmerítést, pár pillanatnyi csöndet tartott. A látogatók feszülten figyeltek rá, mozdulni sem mertek:

– Most nézzetek bele a kútba egyenként, csöndesen. Mit láttok?

A látogatók érdeklődéssel hajoltak egyenként a kút fölé, s felkiáltottak:

– Saját arcunkat látjuk a kútban!

– Bizony, amíg zavartam a vizet – mondta a remete –, nem láttatok semmit. De a csöndben és a nyugalomban megismeritek önmagatokat.

A látogatók megértették a remete tanítását.

A kisfiú meg az üres virágcserep

(Koreai népmese)

Egyszer régen élt egy bölcs és boldog király. Egy bánata volt csupán: hogy nem születtek gyermekei. Sokat törte a fejét, hogyan segíthetne magán, míg egyszer remek ötlete támadt:

“Kiválasztom az ország legbecsületesebb gyermekét és örökbe fogadom.” Nyomban megparancsolta a szolgálainak, hogy minden gyermeknek adjanak virágmagvakat, és kihirdette:

– Aki ezekből a magvakból a legszebb virágokat neveli, azt fiammá vagy lányommá fogadom!

A gyerekek buzgón nekiláttak az ültetésnek, öntözésnek, hiszen mindanyian szerettek volna a bölcs király fogadott gyermekeként élni. Szon Il is szorgalmasan öntözte a magvakat, de hiába teltek a hetek, bizony semmi eredmény nem mutatkozott: a magvak csak nem akartak kicsírázni.

„Milyen különös” – álmélkodott Szon Il, s végül az édesanyjához fordult segítségért.

– Mi lehet az oka, hogy nem csíráznak ki a magvaim? – kérdezte.

– Talán másik földre kellene átültened őket – tanácsolta anyja.

Szon Il átültette a magvakat, de ott sem indultak fejlődésnek. Hamarosan felvirradt a nap, amikor a királynak meg kellett tekintenie a virágokat. Díszbe öltözött az egész város, a sok-sok gyerek meg az utcá-

ra tódult, és szorongatták a szebbnél szebb virágokat. A király sorra elhaladt előttük, de bizony egy szikrányi öröm se látszott az arcán.

Az egyik ház előtt azonban megpillantotta a pityergő Szon Ilt, aki üres virágcsereppel álldogált az utcán. Halvány mosoly derült föl a király arcán, és maga elé hívatta a kisfiút:

– Hát te meg mit állsz itt ilyen búsan ezzel az üres virágcsereppel? – kérdezte tőle.

Szon Il hüppögve mesélte el, hogyan ültette el a magvakat, hogyan öntözte, gondozta, de azok mégsem indultak fejlődésnek.

A király ennek hallatára karjába kapta Szon Ilt, és boldogan kiáltotta:

– Ez az én becsületes kisfiam!

Az emberek értetlenül nézték, mi történik, és egyikük lármázni kezdett:

– Miért fogadod örökbe ezt a fiút az üres virágcsereppel?

A király ekkor így szólt:

– Minden virágmag, amit a gyermekeknek kiosztottam, főtt mag volt. Egy sem csírázhatott ki közülük.

Az emberek erre helyeslően bólogtak, a gyerekek pedig, akik a pompás virágokat szorongatták, igencsak elszégyeltek magukat, hiszen valamennyien más magvakat ültettek el.

Szücs Lénárd,
4. osztály,
J. J. Zmaj iskola,
Törökkanizsa

Astrid Lindgren

Harisnyás Pippi

(Részlet 12 éves korig)

Pippi beköltözik a Villekulla-villába

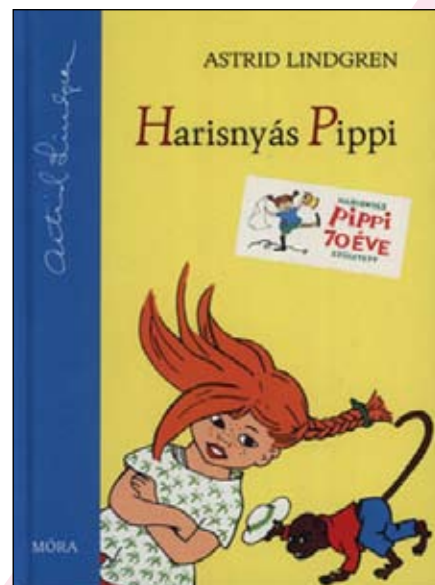
Az icipici város szélén volt egy gondozatlan öreg kert. Abban állt egy roskatag öreg ház, és abban a házban lakott Harisnyás Pippi. Kilencéves volt, és egy szál egyedül lakott abban a házban. Nem volt se apja, se anyja, és ezért nem is búsult különösen, mert így nem volt senki, aki esténként rászólt volna, hogy feküdjék le, amikor épp a legjobb játéknál tartott, és senki sem kényszerítette, hogy csukamájolajat egyék, amikor ő jobban szerette a cukorkát.

Valaha volt apja is Pippinek, akit rettentő nagyon szeretett, és persze anyja is, de az olyan régen, hogy már egyáltalán nem is emlékezett rá. Anyja meghalt, amikor ő még apróság volt, bölcsőben feküdt, és olyan irgalmatlanul bőgött, hogy senki meg nem tudott maradni a közelében. Pippi úgy képzelte, hogy anya most fenn ül az égben, és egy lyukon át kukucskál le a lányára, ezért olykor fel-integetett neki, és így szólt: – Ne aggódj, anya! Jól elboldogulok! Apjára azonban jól emlékezett Pippi. Apa hajóskapitány volt, és a nagy világtengereket járta, és valaha Pippi is vele hajózott, mígnem egyszer egy nagy vihar a tengerbe sodorta a kapitányt. Apa akkor eltűnt, de Pippi biztosra vette, hogy egy nap visszajön. El nem tudta képzelni róla, hogy a vízbe fúlt volna. Úgy gondolta, hogy apa egy szigeten ért partot, ahol négerrek laknak, és az ott élő négerkék ki-

rálja lett, és egész nap aranykoronával a fején járkál a szigeten.

– Anyám angyal és az apám négerkirály, bizony kevés gyereknek vannak ilyen pompás szülei – szokta mondani büszkén. – És ha apának sikerül építenie egy hajót, akkor eljön értem, és én akkor négerhercegnő leszek. Hejhopp, az lesz ám a nagy élet!

Az öreg házat is, amely az öreg kertben állt, apa vette sok évvel előbb. Úgy gondolta, hogy abban lakik majd a lányával, ha megöregszik, és nem bírja már erővel a tengeri hajózást. Hanem aztán megtörtént a szomorú eset, hogy a vihar a tengerbe sodorta őt, és Pippi akkor egyenest idejött a Villekulla-villába – mert így hívták a házat –, hogy itt várja be, amíg apja visszatér. A ház bebútorozva várta őt. Ezért egy nyári este Pippi búcsút mondott a matrózoknak apja hajóján. Mind nagyon szerették Pip-

pit, és Pippi is nagyon szerette őket. – Isten áldjon benneteket, fiúk! – mondta Pippi, és szép rendben és sorban mindegyiknek pusztit nyomott a homlokára. – Ne aggódjatok miattam. Tudjátok, én mindig feltalálom magam. Két holmit hozott csak magával Pippi a hajóról. Az egyik egy kis majom volt, Nilsson úrnak hívták, a másik pedig egy kis koffér, tele aranyérmével.

Harisnyás Pippilotta Citadella Intarzia Majolika Ingaóra, a felforgató

Harisnyás Pippi egy szabadszemle. Harisnyás Pippi a világ legerősebb gyereke. Harisnyás Pippi úgy hazudik, akár a vízfolyás. Harisnyás Pippi szeplős, és felemás harisnyát visel. Harisnyás Pippi idén 75 éves.

Astrid Lindgren svéd író 75 éve alkotta meg Pippit, azóta pedig generációk nőttek fel kalandjain, és követeltek maguknak jogot arra, hogy ők is rosszak, no jó, inkább hogy szabadok legyenek. Mert Pippi sem rossz igazából, igaz, hogy füllent, hogy nem tiszteli a hatalmaskodókat, és elutasítja a felesleges tudást nyújtó iskolát, de azért tudjuk,

hogy ő mégiscsak félig-meddig kitalált hős, még ha olvasók millióit is inspirálta. Abszurd, feje tetejére állított, de mégis elgondolkodtató és humoros világa felett ennyi év alatt sem járt el az idő.

Harisnyás Pippi pedig még ma is megvédi a gyengéket, és veszélyes helyzetekben is feltalálja magát. Harisnyás Pippi szabad. Harisnyás Pippi, ugyanúgy, mint mindegyik gyerek, vágyik a társaságra, a barátokra, és hogy este valaki betakargassa.

Herédi Károly

Jelige: Zizi

Kedves Bizi!

Már egy ideje tanácstalan vagyok, nem tudom, mit is tehetnék a problémámmal kapcsolatosan. Nyolcadikos lány vagyok, és már néhány éve, pontosabban 5. osztályos korom óta szerelmes vagyok egy fiúba. Ő a párhuzamos nyolcadikba jár. Amíg az iskolában voltunk, sokszor rám nézett, mosolygott, de tovább semmi sem történt. Mit tehetnék, hogy végre észrevegyen? Mindezt megnehezíti, hogy már nem találkozhatunk az iskolában. Már azon is gondolkodtam, hogy levelet írok neki, amiben közlöm, hogy szeretem, de elálltam tőle, félek, hogy balul sült el. Az SMS meg a Facebook vagy a Viber sem megfelelő az ilyen dolgokra. Ezen a véleményen van a barátnőm is. De mi lesz akkor, ha kiderül, hogy ő nem szeret engem? Nem bírnám elviselni a csalódást! Kérlek, segíts!

Válasz:

Kedves Zizi!

Ha utána nézel, azt fogod olvasni, hogy a mosoly, a nézés és a köszönés is az „észrevevés” kategóriájába tartozik. Biztos lehetsz abban, a fiú is észrevett téged! Bizonyára ez a koronavírusos helyzet is megzavarta az egész érzelmi folyamatot közte, így nem érhetett meg benne a bátorság, hogy kezdeményezzen. De az is lehetséges, hogy őt még nem érdeklik annyira a lányok meg a szerelem, mint tégedet. Amit megtehetsz, az az, hogy amikor újra találkoztok, te is rámosolyogsz. Felveszed vele a kapcsolatot, ha van rá mód, a Facebookon, és ha a ballagásra kerül majd a sor, felkéred táncra. A többi meg tőle függ, és a reakciójától. Ami viszont a csalódást és az ettől való félelmet illeti, sajnos a nagybetűs Élet nem egyet eléd fog tární. Enélkül nem Élet az Élet. Szerves része a csalódás is. És ezt így kell elfogadni! Mivel nem lehet tőle megmenekülni, meg kell tanulni megbirkózni és élni vele. Azt is tudnod kell, hogy a csalódás és a vele járó sérelem és fájdalom a nagyon negatív érzelmek csoportjába tartoznak, és sokszor nehéz feldolgozni őket. Ilyenkor jó, ha önmagunkra összpontosítunk, önmagunkon van a hangsúly. Meg kell engednünk magunknak, hogy átéljük a fájdalmat, és minden más érzést, ami felébred bennünk. Szabad sírni, ha ilyenkor szomorúak vagyunk. Amikor csalódás ér bennünket, vigaszra,

megértésre vágyunk, amit a családtagjainktól, barátainktól általában meg is kapunk. És túléljük. Idővel lassan túljutunk a csalódáson, de nem felejtjük el, mert a megtapasztaltak alapján megtanuljuk, hogy a jövőben igyekeznünk kell elkerülni a hasonló helyzeteket, embereket. Tulajdonképpen az érzelmeink nem véletlenül alakultak ki és maradtak fent az evolúció során: segítenek minket a túlélésben. Az öröm, a boldogság és a pozitív érzések jelzik, hogy biztonságos helyzetben vagyunk – a szorongás, a félelem, a düh, a szomorúság és az undor pedig azt, hogy valamin sürgősen változtatnunk kell. Az érzelmeket fel kell dolgoznunk. Fel kell ismernünk, hogy mely érzellemmel van dolgunk, előtte pedig meg kell élnünk őket. Az

érzelmeink feldolgozása egy folyamat, melynek során visszaidézzük magát az adott eseményt, a vele járó élményt, előjönnek az átélt érzések, gondolatok, esetleg a kételyek, a dilemmák és a megválaszolatlan kérdések is. Újból és újból ezekre gondolunk, foglalkozunk velük, elmeséljük őket több embernek is, majd ennek az ismételt figyelemnek, belső átélésnek köszönhetően megszülethetnek az egyénben a válaszok, a nagyon erős élmények, érzések pedig elcsendesednek, a helyükre kerülnek. Ezután kerül pont a történet végére, és továbbléphetünk. Ha ez a folyamat nem megy végbe, akkor ébred fel a bosszú és a bosszúvágy, a bosszú forralása a másik ellen. Ezt ne engedd meg magadnak. Mert ilyenkor csak arra gondolunk, hogyan tudnánk megbántani a másikat, viszonozni a megélt sérelmeket. Az ember ilyenkor tele van indulatokkal, agresszióval, és ezek mintegy letakarják a háttérben lévő fájdalmat, a tehetetlenséget, szomorúságot.

A két ember közötti kötelék nemhogy lazulna, hanem inkább sokkal szorosabbá válik. Remélem, most már többet tudsz a csalódás feldolgozásáról, és ezzel hozzájárultunk ahhoz, hogy bátrabban szembesülj vele az élet bármely területén, szerelemben, barátságban, a családban, iskolában vagy a későbbiekben a munkahelyeden.

Kérdéseikre Bori Mária pszichológus válaszol
e-mail: bizalmas.sorok@gmail.com

Egy kalózhajó kútrajáró korszója

Az Admiral Graf Spee cirkáló azokban az években épült, amikor fegyverkezés tekintetében Németországnak a versailles-i békeszerződéshez kellett tartania magát. A 187,9 méter hosszú, 21,6 méter széles hajó csúcsebessége 28,5 csomó, azaz 53 kilométer volt, fő fegyverzetét 6 darab 28,0 centi kaliberű nagy ágyú alkotta, a másodlagos tüzérséget 8 darab 15,0 centis, légvédelmét pedig 22 különböző öbméretű löveg biztosította. Nyolc torpedóvető csöve is volt, meg két repülőgépet is tudott indítani, elsősorban felderítési céllal.

Az Admiral Graf Spee 1939. augusztus 21-én Hans Langsdorff sorhajókapitány parancsnoksága alatt hagyta el Wilhelms-haven kikötőjét, kihajózott az Atlanti-óceánra, és szeptember 26-án parancsot kapott a brit kereskedelmi hajók megtámadására. 1939. szeptember 30-án meg december 7-e között az Atlanti- és az Indiai-óceánon összesen kilenc brit kereskedelmi hajót süllyesztett el. A történethez tartozik, hogy egyetlen tengerészt sem öltek meg, a hajók elsüllyesztése előtt lehetővé tették a legénységnek, hogy elhagyja a hajót. És egy kicsit szokatlan, hogy ezt a félelmetes hajót bádogteknők ellen vetették be, gyakorlatilag kalózkodott.

Hogy minél tovább tengeren lehessenek hadihajói, Németország jóval a háború kitörése előtt – idegen zászló alatt, kereskedelmi hajóknak álcázva – több ellátó hajót küldött ki a tengerekre. A tengeralattjárók meg a felszíni hadihajók ezekről vételeztek üzemanyagot, ellátmányt, innen pótolták lőszerkészletüket.

Szeptember 26-án a Graf Spee találkozott ellátó hajójával, feltöltötte üzemanyagtartályait, élelmiszer- és ivóvízkészletét, majd belevágott a kalózkodásba. Négy nappal később a hadihajó elfogta a Clement nevű brit tartályhajót, ami miatt a briteknek felment a pumpája, hiszen a dolgok addigi állása szerint magukat tartották a tengerek urainak. Ennek nyomatékosítása érdekében kilenc harci köteléket állított össze 23 hajóból, hogy vadásszanak a német kalózhajóra. Mert az továbbra is csapkodta őket.

Október 5-én a kukoricát szállító Newton Beech teherhajóra csapott le, két nappal később a brit Ashlea-t küldte a

Itt még büszkén feszít az Admiral Graf Spee

tengerfenékre, majd a Huntsman következett. Október 22-én a Graf Spee észlelte a Trevanien brit gőzhajót, amelynek azonban sikerült vészjelzést leadnia. Ebből már baj lehetett. November 15-én egy tankhajóra csaptak le. Hiába, mert annak tartályai üresek voltak. Elsüllyesztették. December 2-án megtámadták a brit Doric Star hűtőhajót, de a távirásznak sikerült leadnia a támadás helyszínének koordinátáit. Ekkor a britek már kezdtek ráállni a nyomra.

Nem sokkal később a Tairoa gőzös megtámadásakor lett némi gubanc. A Graf Spee hidrolánjának kiemelése eltartott, a Tairoa pedig leadta a drótot, még mielőtt a hajót a Graf Spee elsüllyeszthette volna. Ezután még sikerült elsüllyesztenie az angol Strenshaln gőzöst, előzőleg azonban megvárta, hogy a legénység elhagyja a hajót.

December 13-án megtörtént a baj. A La Plata torkolatánál ellenségesnek vélt köteléket észleltek, amelyről könnyelműen azt hitték, gyengén védett kereskedelmi konvoj. De nem az volt, hanem az Exeter nehéz-cirkáló, valamint az Ajax és az Achilles könnyű-cirkálók.

Kemény összecsapásra került sor, amelyben Langsdorff megmutatta, hogy nem csak védtelen teknőkre tud lőni. Meg azt is, hogy csatanyeréshez a jó célzásnál több kell. Mert... Az Exetert hamar tacsra tette, hiszen kilőtte mindhárom lövegtor-

nyát. Az Ajaxnak is megrongálta hátsó lövegtoronyait. Közben maga Langsdorff kétszer is megsebesült. Mivel a Graf Spee is kapott egy sor találatot, a kapitány úgy ítélte meg, jó volna biztonságos kikötőbe vinnie a hajót. Valójában egy megnyert csatából iszkolt el. Mert nem volt tapasztalata olyanokkal szemben, akik visszalőnek.

A Graf Spee húsz találatot kapott, ebből kettő igen érzékenyen érintette. Elérte Montevideo kikötőjét, ahol az uruguayiaktól 24 órás ott-tartózkodási engedélyt kapott, amit elnöki rendelettel 72 órára terjesztettek ki. A Graf Spee továbbra is harcképes maradt, de a hajórral bal oldalon nagy lyuk tátongott, amelyen a hullámverés következtében önlött be a víz. Ráadásul a fedélzeti konyha meg a pékség is megsemmisült. Lőszerből is csak 80 percnyi ágyúzásra maradt. A 72 órás határidő lejárta után az Admiral Graf Spee legénysége egy részével elhagyta a kikötőt. Langsdorff kapitány, túlbecsülve a brit hajókötelék erejét, a montevideói kikötőtől 4 mérföldnyire felrobbantotta hajóját. A legénység közül sokan Dél-Amerikában maradtak, míg a kapitány három nappal a hajó felrobbanása után Buenos Aires-i szállodaszobájában föbe lőtte magát.

Egy kalóztól sok. Egy kapitánytól azonban szokatlan, hiszen az a hajójával tart.

Buzás Mihály

Lángokban a süllyedő kalózhajó

Akiket összehozott a karantén

Az Eurovíziós Dalfesztivál helyett

Marija Šerifović

Tavaly az Eurovíziós Dalfesztivált a Hollandiát képviselő Duncan Laurence nyerte meg az Arcade című dallal. Akkor még úgy volt, hogy az idén a versenyre Rotterdamban kerül sor, az Ahoy központban. Azután a terveket áthúzta a koronavírus-járvány, így a szervezők kénytelenek voltak lemondani a dalfesztivált. A versenyre így nem is került sor, ehelyett egy eurovíziós gálaműsort rendeztek, amelyet nemrég számos tévéállomás sugárzott. A Eurovision: Europe Shine a Light című kétórás műsor élőben zajlott Hilversumból, azokkal a műsorvezetőkkel, akik eredetileg is a verseny házigazdái lettek volna. Az elején szomorú képeket láthattunk arról, hogy az Ahoyt járványközponttá alakították át. A műsor felvételekből és videóüzenetkből állt össze. Megismerhettük azokat a fellépőket, akik részt vettek volna a versenyen, beleértve Hurricane triót is Szerbiából, de jelentkeztek korábbi nyertesek is, például Johnny Logan, a többszörös írországi győztes, a svéd Måns Zelmerlöw, az izraeli Netta, a norvég Alexander Rybak, valamint Marija Šerifović a Molitva című dallal, amellyel 2007-ben Szerbia színeiben győzedelmeskedett. Ezúttal Belgrád kihalt utcáin adta elő.

Rajongókkal készítettek klipet

Kiscsillag

A Kiscsillag zenekar nemrég a rajongókhöz fordult a Láng című dala videoklipjének készítése kapcsán. Azt kérték, hogy aki kedvet érez hozzá, küldjön otthonról felvételeket, a dalhoz illően gyertyalángokkal. Lovasi András nagyon elégedett a visszajelzésekkel, hiszen több mint százharminc felvétel érkezett. Az elmondása szerint egyesek annyira jók, hogy egymagukban is megállták volna klipként a helyüket, mégis úgy döntöttek, hogy tartják magukat az eredeti elképzeléshez, és mindenki szerepel benne. Lovasi András elmondása szerint nemcsak a klip készült ún. karantén-módszerrel, de maga a dal is, amely egy lemezzáró egy szál gitáros ráadás a nemrég megjelent új albumuk, a *Tompa kések* végén. Ezt némileg átdolgozták, így egy karantén-romantikus, igazi házi barkácsdal lett. A *Tompa kések* három évre rá jelent meg a legutóbbi Semmi konferencia után, és ez az együttes hatodik lemeze.

Ilyen az élet

Palya Bea

Palya Bea nemrég *Élet* címmel készített új lemezt, azóta pedig egy klipet is a címadó dalhoz. Az énekesnő a válását követő nehéz időszakon van túl, ez az album pedig az életigenlésről szól. A dal elkészült akusztikus verzióban, valamint Laverock (Vesztergom Laura) mixelésével is. A videoklipje rajongók, barátok, közéleti és civil személyek házi felvételeiből tevődik össze. Palya Bea elmondása szerint ezek a felvételek megmutatják, hogy a karanténban is meglehető az örömforrás, az összefogásról, az offline távolságtartásról, ugyanakkor az online kapcsolódás kreatív formáiról szólnak. A koncepciót két fiatal filmes, Polhodzik Ádám és Tudisco Júlia valósította meg. Az *Élet* Palya Bea tizedik stúdiólemeze.

Összeállította: L. M.

Eperérdekességek – Tudtad?

* Tavasszal az eperbokrok tövét sok helyen szalmával szórják meg, így a gyomok nem tudnak előtörni, és a gyümölcsök sem érnek le a földre az érés során. Ennek a technikának köszönhető az angol neve, a strawberry (szabad fordításban szalmabogyó) is.

* A botanikusok szerint az eper valójában nem is gyümölcs. A szó tudományos értelmében gyümölcsnek csak az eper felületén található kemény „magvakat” lehetne nevezni, és a finom, húsos rész csak a virág vízzel telt magbugája.

* A földiepret nem az erdei szamócából, hanem az észak-amerikai eperfából, más néven szederfából nemesítették. Nevének megfelelően valóban „földi”, azaz a földtől nem túl magasra növő bokrokon terem.

* Ne a szemek nagysága alapján válasszuk! Ha igazán felséges epret akarunk vásárolni, hagyatkozzunk az orrunkra. Az érett, friss eper illatos, fényes, egységes színű, gallérja élénkzöld. Fogyasztás előtt hagyjuk szobahőmérsékletűre felmelegedni a tökéletes aroma érdekében.

Maradj reális önmagaddal szemben!

Amikor túl sok negatív dolgot mondasz magadnak, kezded elhinni, hogy igazak. Az is előfordulhat, hogy ezek csak tévedések, amiket te beszélsz be magadnak. Mielőtt egészségtelen szokásokat vennél fel, hessegesd el ezeket a hazugságokat! Íme a leggyakoribb példák és tanácsok, hogy hogyan birkózz meg velük.

Nem nézek ki jól

Megoldás: Lásd magad reálisan! Rosszul érzed magad a modellek és a sztárok tökéletes kinézetétől? Emlékezz rá, hogy az nem a valódi énjük! A stylistoknak és a fotósok retusálásainak köszönhetik a látványt. Most nézz végig magadon! Keress különleges vonásokat, amik tetszenek: talán gyönyörű a szemed, vagy hihetetlen szép a mosolyod. Összpontosíts a pozitívumokra!

Kövér vagyok

Megoldás: Gondold újra végig! Először is, több van benned, mint amennyi kívülről látszik! Ráadásul sokszor hisszük el magunknak a negatív dolgokat, bizonyíték nélkül. Aggódsz, hogy túlsúlyos vagy? Keresd fel az orvosodat, és számold ki a testtömegindexedet, hogy megtudd, hányadán is állsz! Ha az orvos azt állapítja meg, hogy túlsúlyos vagy, akkor se ess kétségbe! Összeállíthatasz egy tervet, amelyet ha betartasz, egyszerre érezheted magad jobban és egészségesebben.

Nem vagyok sikeres a sportban

Megoldás: Összpontosíts másra! Nem érzed magad túl sportosnak? Hogy jobb

legyél, rendszeres gyakorlással fejleszd a képességeidet és az erősségeidet. Közben összpontosíts arra, amit szeretsz a sportokban. Lehet, hogy szeretsz a csapattársaidal, vagy a szabadban lenni. Az aktív mozgás remek módja a stressz oldásának is.

Nem vagyok elég okos

Megoldás: Találd ki, mit tehetsz, hogy okos legyél! Senki sem lehet jó mindenben, de még sokat tanulhatsz. Tedd fel a kérdést magadnak: „Kértem már a tanáromtól vagy a szüleimtől segítséget?” Amikor a dolgok nehézzé fordulnak, inspirációként gondolj a múltbeli sikereidre. Emlékezz arra, hogy milyen kihívásokkal birkóztál meg korábban.

Nincsenek barátaim

Megoldás: Vedd számba a lehetőségeidet! Ne annak alapján számold a barátaidat, hogy hány ismerősöd van a Facebookon! A kérdés, hogy hány igazi barátod van. Magányosnak érzed magad? Csatlakozz klubokhoz vagy csapatokhoz, önkénteskedj, vagy vegyél órákat, hogy új barátokat találj! Ha van valami közös programod, érdeklődési köröd másokkal, az összeköthet benneteket.

Túl alacsony/magas vagyok

Megoldás: Ne törődj vele! A magasság olyan, ami ellen nem tehetsz semmit. Azt kívánod, bárcsak magasabbra nőttél volna? Vagy hogy ne magaslanál ki annyira? A válasz ugyanaz – húzd ki magad! A jó tartással mindenki jobban és magabiztosabban néz ki.

Tanácsok, hogy jobban érezd magad

Amikor rosszul érzed magad, gondolj valami pozitívra. Ha elég ideje csinálod, az agyad is rááll a jó dolgokra. Íme a módja.

1. lépés: Ismerd fel, hogy mikor bántod önmagad! 2. lépés: Tudatosan küldj helyette pozitív üzenetet magadnak! 3. lépés: Ezt ismételd meg annyiszor, ahányszor szükségesnek érzed!

Az, hogy egyszer azt mondd magadnak, hogy szép vagy és okos, önmagában még nem segít. A negatív gondolatokat is azért hitted el, mert újra meg újra hallottad őket. Sok munkába és időbe telik majd, hogy helyettesítsd őket pozitív gondolatokkal, de megvalósítható. Ne csak csendesen szenvedj, amikor nehéz időszakon mész keresztül! Lógj a barátaiddal, hogy felvidulj, amikor pocskéul vagy! Ők emlékeztetnek az értékeidre, és segítenek, hogy jobban érezd magad.

Elképesztő nyelvtörő

Egy picike pocakos pocok pocakon pöckölt egy másik picike pocakos pocokot, és a pocakon pöckölt picike pocakos pocok pocakon pöckölte az öt pocakon pöckölő picike pocakos pocokot.

Tudod-e folytatni?

A szép szinonimái:

ragyogó, sugárzó, díszes, ékes, kecses, látványos, fenséges, szépséges, ellenállhatatlan, mesés, szikrázó, káprázatos, csábító, formás, varázslatos, tetsző, angyali, megnyerő, takaros, elragadó, impozáns, festői, tetszetős...

A menni szinonimái:

jár, járkál, mászkál, slattyog, kullog, ballag, mendegél, bandukol, lépeget, lépdegél, lépdel, cammog, sétál, kutyaagol, tipeg, baktat, battyog, poroszkál, gyalogol, totyog, kolbászol, andalog, cselleng, kódorog, lépked, caplat, kóvályog, gyüszmél, sétálgat, csoszog, lépdes, cirkál, kóricál, talpal...

Az eszik szinonimái:

táplálkozik, kajál, tömi a hasát, falatozik, lakmározik, lakomázik, kosztol, fogyaszt, étkezik, burkol, habzsol, zabál, fal, majszol, dézsmál, tömi a majmot, tömi a búróját, tömi a fejét, hamizik, csipeget, nassol, flamózik...

Aki szemfüles, 7 különbséget talál a két kép között!

Hihetetlen számok!

Ha 1000 ember lefeküdne egymás után hosszában, akkor körülbelül 1,6 km-t tennének ki együtt, vagy négyszer körbeérnének egy futópályát.

*

Az országok lakosságát milliókban számolják. Egy nagyvárosban körülbelül egymillió ember él. A világ egyik legnagyobb városa a Japánban található Tokió, ahol csaknem 8 millió ember él a központban, és 36 millió az egész városban, a külvárosokat is beleértve.

*

Ha egy autóval a legközelebbi csillagig szeretnénk eljutni, és 100 km/h sebességgel haladnánk, akkor 45 millió évbe telne, hogy odaérjünk.

Növények a bölcsességekben

Összegyűjtöttünk egy csokorra való szólást, közmondást, bölcsességet, amelyben valamilyen növény vagy növénycsoport neve szerepel. Az értelmezését rád bízuk:

Csalánba nem üt a mennykő.

Kicsi a bors, de erős.

Nem esik messze az alma a fájától.

Nem zörög a haraszt, ha a szél nem fújja.

Szép vidék sás nélkül nincsen, hegyvidék forrás nélkül nincsen.

Ha a virágszirom lehullott a fáról, már nem térhet vissza rá.

A korona nélküli fát nem cibálja a szél.

Bűnös ember a falevél rezgésétől is megijed.

A lehullott virág hátrahagyja illatát.

Egyetlen kaktusz sincs úgy tele tövissel, hogy ne férne el rajta virág.

Az a rózsza, amelyik a viharban nyílik, a legritkább és legszebb valamennyi közül.

Magas fának hosszú az árnyéka.

Ne nyesd le a fát, amelynek árnyékában nyugszol.

Üres kalász fenntartja a fejét.

Fejtörő

Villanykörték

Egy villanszerelő bekötött a pincében három lámpát, amelyeknek fenn, a lakásban van a kapcsolójuk. De sajnos elfelejtette, hogy melyiket melyikhez kötötte. Fent van a lakásban, és csak egyszer szeretne lemenni a pincébe, majd visszajönni. Hogyan állapítja meg, hogy melyik lámpához melyik kapcsoló tartozik?

Erőegyensúly

Egy kiegyensúlyozott mérleg egyik serpenyőjében egy vízzel félig telt pohár van. Megbomlik-e az egyensúly, ha az egyik ujjadat a pohár érintése nélkül óvatosan beledugod a vízbe?

(Megoldás: Villanykörték – Felkapcsol egyet, így hagyja néhány perccig, majd lekapcsolja. Felkapcsol egy másikat, majd lemegy. Lenne egy, a maradék kettőből pedig az égett, amelyik mérleg. Erőegyensúly – Igen, a mérleg ki fog billenni. Ahogy az vízben úszó testekre felhajtóerő hat, és ennek az erőnek a nagysága egyenlő a test által kiszorított víz súlyával. Newton harmadik törvénye szerint pedig az ujjnak a víz által rá kifejtett erővel ellentétes irányú és ugyanakkora nagyságú erővel kell hatnia a vízre. Ez az erő átadódik a pohárnak, majd a mérlegnek.)

Facebook az őskorban

Szellemi csúcs

Bemegy a rendőr a játékboltba.
 – Van önöknél rózsaszínű párduc?
 – Természetesen! Van kicsi, van plüss, gumi, műanyag, elemes... Melyik tetszik?
 – Hát végül is szép mind. De más színben nincs véletlenül?

Zaj nélkül

Az elmegyógyintézet igazgatója vendégprofesszorokat kalauzol végig az intézeten. Amikor a kapuhoz közelednek, veszett kopácsolást hallanak a bokrok közül. Az igazgató belép a sűrűbe, s azt látja, hogy egy ápolit vésővel és kalapáccsal a kezében bontja a falat.

– Ember, mi az ördögöt csinál maga?
 – Pszt! Nem látja! Szeretnék kijutni innen.
 – De hiszen itt a kapu pár méterre!
 Nincs is bezárva.
 – No igen, de nyikorog...

Szakmai ártalom

A vaskereskedésbe késő este beállít egy férfi.

– Kérek egy nagyon erős biztonsági zárat!
 – Nincs.
 – Kérek egy lakatot!
 – Nincs.
 – Akkor legalább tolózárat!
 – Nincs.
 – Akkor mi a csudának tartanak nyitva éjszaka?
 – Nem tudjuk bezárni az ajtót...

Aki mindig felejt

– A világítótorony órének miért lapos a homloka, és miért áll el a jobb füle?
 – ?
 – Mert reggel, amikor felkel, a füléhez kap, hallgatózik, és így szól:
 – Mi zúg?
 – Aztán a homlokára csap:
 – Ja, a tenger!

Hideg

– Tudod, hogy milyen borzalmas hideg van az Északi-sarkon?
 – No milyen?
 – A sarkkutatók a kézmosáshoz is kesztyűt húznak...

Ez nem megy

A kedélybetegét vizsgálja az orvos.
 – Kovács úr, kap gyógyszert is, de fontosabb a pszichés állapot. Munka közben például énekeljen! Javítja a közérzetet.
 – Ez nem megy, doktor úr.
 – Miért nem?
 – Mert teremőr vagyok egy múzeumban.
 – Értem. Akkor énekeljen a szabad idejében!
 – Az sem megy.
 – Miért?
 – Mert szabadidőmben klarinétos vagyok egy zenekarban.

Végre megfelelő

A szórakozott professzor cipőt szeretne vásárolni magának. Egyre kimerültebben próbálgat a boltban, míg végre elégedetten felsóhajt:
 – No végre! Ez jó cipő, ezt megveszem!
 – Azért van egy kis baj – válaszol az eladó. – Ebben a cipőben érkezett a professzor úr az üzletbe...

Hajléktalanok

Két hajléktalan beszélget a parkban.
 – Alszol?
 – Nem.
 – Van egy százasod?
 – Alszom.

Hal

– Miért úszik a hal?
 – Mert nem ér le a lába.

Nos, barátaim, mindjárt azzal kezdem a történetet, hogy elárulok nektek egy titkot. Kapaszkodjatok meg, mert alighanem törvénytelen. Tehát... Az egész hétvégét Maminál töltöttük! Mi hárman. Vagyis a testvéreim meg én. Ne tessék minket elítélni ezért, mert nem az volt a célunk, hogy megfertőzzük Mamit a koronavírussal. Egyszerűen csak... Na, jobb lesz, ha az elején kezdem. Ahhoz, hogy megértsétek a történetet, először is meg kell ismernetek Mamit. Azt ugye már kitalálhattátok, hogy ő a mi nagymamánk. (Vagyis hát az egyik, mert ugye kettő van.) Nem az a nagy, aki a rokoni kapcsolatokat szokta mesélni, hanem a másik. Tudjátok, aki segített kiirtani a tetveket a hajamból. Persze nem ez volt a legcsodálatosabb tette életében, de a Jusztikában ezzel kapcsolatban írtam róla. Ha valaki rendszeresen olvassa a történeteimet, tudhatja, hogy nem csak a tetves rész-

Jusztika igazsága Lázadás

ben szerepelt, viszont gondolnunk kell az új olvasóinkra is. No, de ott tartottam, hogy Mami egy nagyon különleges egyéniség. Vagy legalábbis nem úgy gondolkodik, mint mások. Vegyük például ezt a koronavírussal ügyet. Amikor behozták azt a rendeletet, hogy nem látogathatjuk meg a nagyszül-einket a járvány idején, nagyon elszomorodott. Nem azon a településen él, ahol mi, ezért így is ritkán találkozhatunk. Mindig alig várja, hogy menjünk hozzá, napokat készülődik előtte. Bevásárol, süt-főz, haditervet készít. Erre most a kormány egyenesen megtiltja, hogy meglátogassuk. Be kell vallani, hogy nem csoda, ha kiborult. Nagyon szomorú volt, azt mondta, jobban fáj a szíve, ha nem ölelhet meg minket, mint

ha elkapná ezt az izé kovidavírust. Azt mondja, neki már úgyis mindegy, meg hogy öreg, nincs senkinek se szüksége rá. Addig-addig gyözködte anyáékát, hogy végül belementek a dologba. Viszont apa kikötötte, hogy ottalvással szó sem lehet. Végül csak engedélyezte azt is, hiszen már gyengültek a karanténra vonatkozó szabályok. Hát szó ami szó, nagyon jól éreztük magunkat Maminál! Se házi, se iskola, csak játék és szórakozás. Bár néha eszembe jutott, hogy talán mégsem volt ez olyan jó ötlet, Mami mindig megnyugtatót: elvégre, nem mentünk sehova se az egész karantén ideje alatt, akkor hol szedhettük volna össze a vírust? Szerintetek helyesen cselekedtem? Ha gondoljátok, írjátok meg véleményeteket az e-mail-címemre: jusztikamegmondja@gmail.com. És hogy miért van elegendő az izgalomból? A következő részben egyenes választ adok a kérdésre.

A helyes válasszal könyvet nyerhetsz!

Az előző nyereményjátékunkban szereplő szalakótát népiesen kékcsókának is nevezik.

A helyes megfejtést beküldők közül ezúttal a **horgosi Tillinkó Zsanett, a Kárász Karolina iskola ötödik osztályosa** részesül könyvjutalomban. Újabb feladványunk a következő:

A kazuár egy nagy termetű, dinoszaurusz-lábú, kék fején csontdísz viselő madár, meglehetősen ijesztő külsővel, és igencsak csillogó tollazattal. Az Ausztrália és Új-Guinea területén honos kazuárt a világ legveszélyesebb madarának tartják, képes súlyos sérülést okozni hatalmas, vaskos lábával és erős, pengeéles karmaival. A 3 ujj közül a középső a leghosszabb, a belső erős, csaknem egyenes, hosszú körmöt visel. Tojásuk zöld; a hím költi ki. Valamennyi kazuár erdőlakó.

A sisakos kazuár a harmadik legmagasabb és a második legnagyobb tömegű élő madár. Járj utána, hogy mely madár magasabb a kazuárnál?

A választ küldd el legkésőbb május 28-ig. Levélcímünk: Jó Pajtás, Vojvode Mišića 1., 21000 Novi Sad. A választ elküldhetitek a jopajtas.szerk@magyarszo.rs e-mail-címünkre is. A nevetek mellett írjátok meg az iskolátok nevét, az osztályt és a lakcímeteket.

A Jó Pajtás megjelenését támogatja

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
82+79(02.053.2)
ISSN 0350-9141
COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság Autonóm Tartomány

Magyar Nemzeti Tanács

Vajdasági magyar gyermeklap

■ Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó Kft., 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., Szerbia ■ Igazgató: **Ókrész Rozália** ■ Főszerkesztő: **Varjú Márta** ■ Felelős szerkesztő: **Török Erna** ■ Grafikai szerkesztő: **Buzás Mihály** ■ Lektor: **Tóth Eszter**
■ Állandó munkatársak: **Bori Mária, Herédi Károly, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda, Major Evelin, Nagy Magdolna** ■ Telefon: 021/457-100 ■ Kéziratokat és képeket nem örzünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon: 021/557-304, e-mail: plasman@magyarszo.rs ■ Dinárfolyószámla: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás-előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38-42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készült a Magyar Szó Lapkiadó Kft. Nyomdájában, Újvideken ■ Jó Pajtás az interneten: www.jopajtas.com ■ Szerkesztőségi e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs